

Տիգրան ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ

ԵՊՀ քաղաքացիական դատավարության ամբիոնի ասպիրանտ

ՆՈՐ ԵՐԵՎԱՆ ԵՎԱԾ ՀԱՆԳԱՄԱՆՔՆԵՐՈՎ ԴԱՏԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻ ՎԵՐԱՆԱՅՄԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻ ԶԵՎԱԿԱՆ ՆԱԽԱԴՐՅԱԼՆԵՐԸ

Նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման վարույթի հարուցման դատավարական միջոցն իրավասու անձանց կողմից ներկայացված բողոքն է, որի ձևին և բովանդակությանը ներկայացվող պահանջների ամբողջությունն էլ կազմում են քննարկվող վարույթի ձևական նախադրյալները:

Հարկ է նշել, որ նախկինում, բացառությամբ Լիտվայի, մնացած խորհրդային հանրապետությունների, այդ թվում՝ Հայաստանի քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքերն այս կապակցությամբ որևէ պահանջներ չէին նախատեսում¹: Արդյունքում անհրաժեշտ վավերապայմանների որոշումը հնարավոր էր լինում միայն դատավարական օրենքի համակարգային վերլուծության և տրամաբանական եզրահանգումների միջոցով: Իսկ հարցի այս կերպ լուծումը, ինչպես նշում է Ա.Պ. Տոմինան, բավարարող չէ, քանի որ կարող է ազդել կողմերի մրցակցության և դատարանի վերջնական որոշման արդյունքների վրա²:

Ենթադրվում էր, որ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի³ (այսուհետ կրճատ՝ «ՔԴ-Օ») ընդունման ժամանակ այս խնդիրը պետք է արժանանար անհրաժեշտ ուշադրության: Սակայն ՔԴ-Օ-ի ընդունմամբ ոչ միայն չամրագրվեց նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոքի ձևին և բովանդակությանը ներկայացվող առանձին պահանջներ, այլև ընդհանրապես անտեսվեց նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման վարույթի ինքնուրույն գոյության իրավունքը՝ նոր երևան եկած հանգամանքները դիտարկելով միայն որպես վճռաբեկ բողոք

բերելու հիմքեր: Եվ միայն «ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2007 թվականի նոյեմբերի 28-ի թիվ ՀՕ-277-Ն օրենքի⁴ ընդունմամբ իրերի դրությունը շտկվեց, և ՔԴ-Օ-ն առանձին լրացվեց նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման դիմումի բովանդակությունը սահմանող 204¹²-րդ հոդվածով:

Ներկայումս նոր երևան եկած, ինչպես նաև նոր հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոքին ներկայացվող պահանջները սահմանված են ՔԴ-Օ 204.36-րդ հոդվածում, որում, թեև ուղղակիորեն դրույթներ չկան բողոքի ձևի կապակցությամբ, սակայն, հետագուտվող վարույթը կարգավորող նորմերի համադրված վերլուծությունը վկայում է, որ այն պետք է ներկայացվի գրավոր ձևով:

ՔԴ-Օ 204.36-րդ հոդվածը սահմանում է, որ նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոքը պետք է պարունակի՝ 1) այն դատարանի անվանումը, որին բողոքը հասցեագրվում է, 2) վերանայման ենթակա դատական ակտի կայացման տարին, ամիսը, ամսաթիվը, 3) դատական ակտի վերանայման հիմք դարձած նոր երևան եկած կամ նոր հանգամանքի շարադրանքը, 4) բողոքով ներկայացվող պահանջը՝ ըստ համապատասխան նոր երևան եկած կամ նոր հանգամանքի, 5) բողոք ներկայացրած անձի անունը, ազգանունը (անվանումը), 6) բողոքին կցվող փաստաթղթերի ցանկը:

Ինչպես բխում է վերոգրյալից, օրենսդիրը, որպես բողոքի բովանդակային տարր, չի ամրագրել բողոք բերող անձի բնակության (գտնվելու) վայրի հասցեի մասին տե-

ՀՈՒՆԻՍ 2013 7 (168)

ԴԱՏԱԿԱՆ
ԻՆՅԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ղեկությունները: Եվ եթե վերաքննիչ կամ վճռաբեկ բողոքների դեպքում այսպիսի տեղեկությունները կարող են հիմնականում անհրաժեշտ չլինել, քանի որ վերաքննիչ և վճռաբեկ վարույթները ժամանակային առումով, որպես կանոն, կրում են շարունակական բնույթ, ապա նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման վարույթի դեպքում, մեր կարծիքով, իրավիճակն այլ է:

Մասնավորապես, հաշվի առնելով այն, որ այս վարույթի հարուցումը թույլատրելի է դատական ակտի օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո մինչև քսան տարին լրանալը՝ ակնհայտ է, որ այդ ժամանակահատվածում ողջամտորեն հնարավոր է բողոք բերող անձի հասցեի փոփոխություն: Իսկ բոլոր այն դեպքերում, երբ բողոքարկման նախաձեռնություն են ցուցաբերում գործին մասնակցող անձանց իրավահաջորդները և գործի քննությանը մասնակցություն չունեցած դատախազությունը, ապա հասկանալի է, որ նրանց կողմից իրենց հասցեները հայտնելու պարտականության նախատեսումն ավելի, քան անհրաժեշտ է: Հետևապես, կարելի է համաձայնել Ա.Բ. Բորիսովայի այն կարծիքի հետ, որ բողոքը պետք է պարունակի, ի թիվս այլ տեղեկությունների, նաև բողոք բերող անձի բնակության կամ գտնվելու վայրի հասցեն⁵:

Մասնագիտական գրականության մեջ որպես նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտի վերանայման բողոքին ներկայացվող պահանջ է դիտարկվում գործի համարը և դատական ակտը կայացրած դատարանի անվանումը⁶: Գատական գործի համարը, ՀՀ դատարանների նախագահների խորհրդի «Հայաստանի Հանրապետության դատարանների գործավարության կանոնները հաստատելու մասին» 2007 թվականի դեկտեմբերի 21-ի թիվ 23-Լ որոշմամբ հաստատված 4-րդ հավելվածի 1-ին կետի համաձայն, իր մեջ ներառում է դատարանի ծածկագիրը, դատական գործի գրանցման հերթական համարը, դատական գործի հերթական տեսակի ծածկագիրը և դատական գործի ստաց-

ման ժամանակը: Այսինքն՝ այն իրենից ներկայացնում է դատական գործն անհատականացնող տեղեկությունների համակցություն: Իսկ դատական ակտը կայացրած դատարանի անվանման հիշատակումը որոշակիացնում է բողոքարկման օբյեկտը և առերևույթ թույլ տալիս լուծել այն հարցը, թե արդյոք բողոքը հասցեագրված է համապատասխան դատարանին:

Հենց այս պարզ իրողությունից ելնելով է օրենսդիրը վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքների կապակցությամբ, ի թիվս այլ տեղեկությունների, դատական գործի համարը և բողոքարկվող դատական ակտը կայացրած դատարանի անվանումը՝ նշելը համարում պարտադիր (ՔԳՕ 210-րդ հոդված, 1-ին մաս, 3-րդ կետ և 231-րդ հոդված, 1-ին մաս, 3-րդ կետ): Մինչդեռ ՔԳՕ-ն, շեղվելով իրավակարգավորման այս ընդհանուր տրամաբանությունից, անհասկանալի պատճառներով, որպես նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտի վերանայման բողոքում ներառվող տեղեկություն, չի նախատեսել գործի համարը և դատական ակտը կայացրած դատարանի անվանումը, ինչը, բնականաբար, ենթակա է շտկման:

Գործող դատավարական օրենքի բացթողումներից մեկն էլ կարելի է համարել այն, որ օրենսդիրը, ամրագրելով նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոքին կից ներկայացվող փաստաթղթերի ցանկը՝ նշելու պահանջ, չի հստակեցրել այն փաստաթղթերի շրջանակը, որոնք պետք է կցվեն նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոքին: Իսկ այդ հանգամանքը կարող է խնդիրներ առաջացնել իրավունքի սուբյեկտների կողմից դատական ակտերի վերանայման իրենց իրավունքն արդյունավետորեն իրացնելիս, քանի որ ՔԳՕ 204.37-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, ի թիվս այլ դեպքերի, բողոքը վերադարձնելու հիմք է դիտարկում դրա բովանդակությանը ներկայացվող պահանջների չպահպանումը, այդ թվում՝ կից ներկայացվող փաստաթղթերի ցանկը չնշելը:

Քաղաքացիական դատավարութիւն

Իհարկե, խնդիրը որոշակիորեն մեղմում է ՔԳՕ 204.38-րդ հոդվածի 1-ին մասի իրավակարգավորումը, որը թույլ է տալիս նոր և նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման վարույթի վրա տարածել ՔԳՕ ընդհանուր դրույթները, եթե քննարկվող վարույթի վերաբերյալ առանձնահատուկ կանոններ նախատեսված չեն: Այդուհանդերձ, վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքների բովանդակության վերաբերյալ դրույթների մեխանիկական կիրառման դեպքում կարող են անտեսվել նոր երևան եկած հանգամանքներով վերանայման բողոքի բովանդակային առանձնահատկությունները: Դրա հետ մեկտեղ, հենց այդ առանձնահատկությունների ուժով նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոքին կից ներկայացվող փաստաթղթերի մի մասը նախատեսված չէ վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքների վերաբերյալ իրավակարգավորումներում, ինչի պատճառով էլ ՔԳՕ-ի «ընդհանուր դրույթներ»-ի սուբսիդիար կիրառումը չի կարող նպաստել խնդրի լիարժեք լուծմանը:

Նման պայմաններում տեսական և գործնական մեծ կարևորություն է ստանում այն հարցի պատասխանը, թե ինչպիսի փաստաթղթեր պետք է կցվեն վերանայման բողոքին:

Նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոքը, ինչպես և մյուս դատավարական փաստաթղթերն իրավական հետևանքներ առաջացնելու համար պետք է ստորագրված լինեն իրավասու անձանց կողմից: Հետևաբար, բոլոր այն դեպքերում, երբ նշված բողոքը ստորագրվում է ներկայացուցչի կողմից, ապա բողոքին պետք է կցվեն նրա լիազորությունները հավաստող փաստաթղթեր⁷:

Ի տարբերություն վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքների, որոնք հանդիսանում են պետական տուրքի գանձման օբյեկտ՝ նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտի վերանայման բողոք բերողներին օրենսդիրն ազատել է պետական

տուրքի վճարումից («Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի⁸ 22-րդ հոդված, 1-ին մաս, «թ» կետ): Դա բացատրվում է նրանով, որ քննարկվող վարույթի շրջանակներում պետությունը՝ ի դեմս դատարանների, կատարում է ոչ թե նոր գործողություններ, այլ լրացնում է նախկին գործողության՝ հայցադիմումի կամ բողոքի քննության ժամանակ օբյեկտիվ պատճառներով տեղ գտած թերությունները: Ըստ էության, դա է նկատի ունեցել ՀՀ սահմանադրական դատարանը հետևյալ դիրքորոշումը՝ ձևակերպելիս. «Նշված դեպքերում պետական տուրք վճարելու պարտականության բացակայությունը պայմանավորված է այն տրամաբանությամբ, որի համաձայն՝ դատարանի կողմից կատարվող գործողությունը, որպես պետական տուրքի գանձման օբյեկտ, թելադրված է օբյեկտիվորեն փաստված իրավական անհրաժեշտությամբ...»⁹:

Վերոգրյալի համատեքստում ուշադրության է արժանի «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի «թ» կետի այն ձևակերպումը, ըստ որի՝ նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոքներով պետական տուրքի վճարումից ազատված են միայն ֆիզիկական անձինք և ոչ առևտրային կազմակերպությունները: Արդյունքում ստացվում է, որ առևտրային իրավաբանական անձինք կրում են նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոք ներկայացնելու համար պետական տուրք վճարելու պարտականությունը, ինչը, մեր կարծիքով, հակասում է ոչ միայն նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման վարույթի էությանը, այլև համատեղելի չէ օրենքի առջև իրավահավասարության սկզբունքի հետ: Հետևաբար, անհրաժեշտ է քննարկվող դրույթից հանել սուբյեկտային սահմանափակում նախատեսող ձևակերպումները:

Այսպիսով, չնայած վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքներին կից ներկայացվող փաստաթղթերի ցանկի վերաբերյալ դրույթները

ՔԳՕ 204.38-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով կիրառելի են նաև նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոքի կապակցությամբ, այնուամենայնիվ, վերջին դեպքում պետական տուրքի վճարման մասին ապացույցի ներկայացման անհրաժեշտությունը բացակայում է:

Միջազգային փորձի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ որոշ երկրների դատավարական օրենսդրությունները նախատեսում են նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտի վերանայման բողոքում (հայցադիմում, դիմում և այլն) այն ապացույցները կցելու պահանջ, որոնցով հավաստվում են նոր երևան եկած հանգամանքները: Այսպես, օրինակ, Գերմանիայի Գաշնային Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության կանոնագրքի 558-րդ պարագրաֆի 2-ին մասի համաձայն՝ գործի նորոգման մասին հայցադիմումին պետք է կցվեն այն փաստաթղթերի բնօրինակները կամ պատճենները, որոնց վրա հիմնվում է այդ հայցադիմումը:

Ղազախստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 406.1-րդ հոդվածի 4-րդ մասը սահմանում է, որ դատական ակտը նոր երևան եկած հանգամանքներով վերանայելու մասին դիմումին, ի թիվս այլ փաստաթղթերի, պետք է կցվեն նաև նոր երևան եկած հանգամանքները հաստատող փաստաթղթերի պատճենները: Նման դրույթ է պարունակում նաև Ռուսաստանի Գաշնության արբիտրաժային դատավարության օրենսգրքի 313-րդ հոդվածը¹⁰:

Այս կապակցությամբ ուշագրավ են գործող դատավարական օրենսդրության կարգավորումները: Բանն այն է, որ ՔԳՕ-ն, մի կողմից, չի ամրագրում բողոքում նոր երևան եկած հանգամանքները հաստատող ապացույցները նշելու և դրանք բողոքին կցելու պահանջ, սակայն մյուս կողմից՝ բողոք վերադարձնելու հիմք է դիտարկում այն դեպքը, երբ չի ներկայացվել նոր երևան եկած հանգամանքը հաստատող

ապացույց (ՔԳՕ 204.37-րդ հոդված, 4-րդ մաս, 5-րդ կետ): Ասվածից հետևում է, որ օրենսդիրն անուղակիորեն նախատեսել է նոր երևան եկած հանգամանքները հաստատող ապացույցները բողոքին կից ներկայացնելու պարտականություն:

Ինչպես նշվեց, ՔԳՕ 204.31-րդ հոդվածի 1-ին մասը նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոք ներկայացնելու իրավունքով օժտել է նաև գործին մասնակցող անձանց իրավահաջորդներին: Եվ չնայած օրենքն այդ անձանց կողմից բողոքարկման իրավունքն իրացնելու կապակցությամբ որևէ հատուկ կանոններ չի ամրագրել, այնուամենայնիվ, ելնելով դատավարական իրավահաջորդության ինստիտուտի էությունից, այս դեպքում ևս դատարանին պետք է ներկայացվեն իրավահաջորդության փաստը հավաստող ապացույցներ (ժառանգության իրավունքի վկայագիր, պարտքի փոխանցման պայմանագիր և այլն)¹¹:

ՔԳՕ 204.37-րդ հոդվածի 4-րդ մասը նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոքը վերադարձնելու հիմք է համարում նաև այն դեպքը, երբ բողոքը ներկայացվել է օրենքով սահմանված ժամկետի խախտմամբ և բողոք ներկայացրած անձը միջնորդություն չի ներկայացրել դա վերականգնելու մասին: Այսպիսի դրույթի ամրագրումն այն իրավաչափ սահմանափակման տրամաբանական շարունակությունն է, ըստ որի՝ դատավարական գործողության ժամկետի լրանալը գրկում է անձին համապատասխան գործողությունը կատարելու հնարավորությունից, որը կարող է վերականգնվել ոչ այլ կերպ, քան դատարանի որոշմամբ՝ գործին մասնակցող անձանց դիմումի հիման վրա (ՔԳՕ 77-րդ հոդված): Ասվածից հետևում է, որ նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոքին կից ներկայացվող փաստաթուղթ պետք է դիտարկել բաց թողնված ժամկետը հարգելի համարելու և այն վերականգնելու մասին միջնորդությունը բոլոր այն դեպքերում, երբ բողոքը ներկայացվում

Քաղաքացիական դատավարութիւն

է օրենքով սահմանված ժամկետը լրանալուց հետո:

Քանի որ քաղաքացիադատավարական օրենսդրությունն առանձին դրույթներ չի պարունակում նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոքի ներկայացման դատավարական կարգի վերաբերյալ, ապա անհասկանալի է մնում այն հարցի պատասխանը, թե արդյոք բողոք բերած անձը կրում է գործին մասնակցող մյուս անձանց և՛ բողոքը, և՛ կից փաստաթղթերն ուղարկելու և այդ մասին ապացույցը բողոքին կցելու պարտականություն:

Բանն այն է, որ նոր և նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման վարույթը կարգավորող նորմերն այս կապակցությամբ չեն պարունակում որևէ կարգավորում, իսկ վերաքննիչ և վճռաբեկ վարույթների համապատասխան դրույթները, որոնք ՔԳՕ 204.38-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով ենթակա են կիրառման, ունեն որոշակի տարբերություններ: Մասնավորապես, եթե երկու դեպքում էլ բողոք բերող անձինք կրում են բողոքը գործին մասնակցող մյուս անձանց ուղարկելու և այդ մասին ապացույցը բողոքին կցելու պարտականություն (ՔԳՕ 211-րդ և 230-րդ հոդվածներ), ապա միայն վերաքննիչ բողոք ներկայացնելիս է ամրագրված գործին մասնակցող մյուս անձանց նաև բողոքին կից ներկայացվող փաստաթղթերն ուղարկելու պահանջ: Ըստ որում, մնան տարբերությունների հիմքում դրված է այն տրամաբանությունը, որ վճռաբեկ դատարանի իրավասությունը սահմանափակվում է միայն իրավունքի հարցերի ուսումնասիրությամբ¹², իսկ վերաքննիչ դատարանում փաստի հարցերը քննարկման են ենթակա բացառիկ դեպքերում (ՔԳՕ 219-րդ հոդված):

Վերոգրյալի լույսի ներքո ստացվում է, որ նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոքին, ելնելով նրանից, թե որ ատյանին է ներկայացվում վերանայման բողոքը, պետք է կցվեն մի դեպքում բողոքը և կից

փաստաթղթերը, իսկ մյուս դեպքում՝ միայն բողոքը գործին մասնակցող անձանց ուղարկելու մասին ապացույցներ:

Մինչդեռ նման մոտեցումը, մեր կարծիքով, համահունչ չէ նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման վարույթի էությանը: Ասվածը պայմանավորված է այն իրողությամբ, որ, ի տարբերություն վերաքննիչ և վճռաբեկ վարույթների, նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման ժամանակ քննարկման առարկա կարող են լինել բացառապես փաստի հարցեր: Այդ իսկ պատճառով, անկախ նրանից, թե որ դատական ատյանին է հասցեագրվում վերանայման բողոքը, հիմնավոր է թվում բոլոր դեպքերում ոչ միայն բողոքը, այլև կից փաստաթղթերը գործին մասնակցող մյուս անձանց ուղարկելու մասին ապացույց կցելու պարտականության նախատեսումը ՔԳՕ-ում: Նման դիրքորոշումը բխում է նաև կողմերի իրավահավասարության սկզբունքը պահպանելու անհրաժեշտությունից, քանի որ, որպես կանոն, գործին մասնակցող մյուս անձինք չեն տիրապետում նոր երևան եկած հանգամանքները հաստատող փաստաթղթերին¹³:

Կարծում ենք, որ նոր երևան եկած հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոքին կցվող փաստաթղթերի հարցը քննարկելիս ուշադրության պետք է հրավիրել նաև ՔԳՕ-ում ամրագրված այն դրույթը, ըստ որի՝ բողոք ներկայացնելիս բողոքի պատճենը պետք է ուղարկվի նաև ստորադաս դատարան, իսկ այդ մասին ապացույցը՝ կցվի վերաքննիչ կամ վճռաբեկ բողոքին:

Անվիճելի է, որ այսպիսի պարտականության ամրագրումը կոչված է ապահովելու անձի՝ ողջամիտ ժամկետում գործի քննության իրավունքը, քանի որ բողոք բերած անձի կողմից ուղարկված բողոքը ստանալուց հետո դատական ակտը կայացրած դատարանի մոտ առաջանում է դատական գործը համապատասխանաբար վերաքննիչ և վճռաբեկ դատարան ուղարկելու պարտականություն (ՔԳՕ 209-րդ հոդված,

2-րդ մաս և 230-րդ հոդված, 2-րդ մաս): Սակայն նոր երևան եկած հանգամանքները կարգավորող դրույթների համեմատական վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ գործը վերադաս դատարան ուղարկելու պարտականությունը դառնում է անիրագործելի, իսկ բողոքը դատական ակտը կայացրած դատարանին ուղարկելը՝ ինքնանպատակ այն դեպքում, երբ նոր երևան եկած հանգամանքներով բողոք է բերվում հենց վճռաբեկ դատարանի կողմից կայացված դատական ակտերի դեմ:

Անփոփելով վերոգրյալը՝ առաջարկում ենք ՔԳՕ 204.36-րդ հոդվածը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«Հոդված 204.36. Բողոքի ձևը և բովանդակությունը

1. Նոր երևան եկած կամ նոր հանգամանքներով դատական ակտերի վերանայման բողոքը ներկայացվում է գրավոր, որը պետք է պարունակի՝

1) այն դատարանի անվանումը, որին բողոքը հասցեագրվում է.

2) բողոք բերող անձի և գործին մասնակցող անձանց անունները (անվանումները), նրանց բնակության (գտնվելու վայրի) հասցեները.

3) դատարանի անվանումը, որի կայացրած դատական ակտի դեմ բերվում է բողոքը, գործի համարը և դատական ակտի կայացման տարին, ամիսը, ամսաթիվը.

4) դատական ակտի վերանայման հիմք հանդիսացող նոր երևան եկած կամ նոր հանգամանքի շարադրանքը և հիմնավորումը, թե ինչու է այն հիմք դատական ակտի վերանայման համար.

5) բողոք բերող անձի պահանջը.

6) բողոքին կցվող փաստաթղթերի ցանկը.

7) բողոք բերած անձի կամ նրա ներկայացուցչի ստորագրությունը:

2. Բողոքին կցվում են՝

1) ներկայացուցչի լիազորությունները հավաստող փաստաթուղթ, եթե այն առկա չէ դատական գործում և բողոքը ստորագրվել է ներկայացուցչի կողմից.

2) նոր երևան եկած կամ նոր հանգամանքները հաստատող ապացույցներ՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ բողոքը բերվել է սույն օրենսգրքի 204.33-րդ հոդվածի 1-ին և 5-րդ կետերում նախատեսված հանգամանքների հիմքով.

3) իրավահաջորդության փաստը հավաստող փաստաթուղթ, եթե բողոքը ներկայացվում է գործին մասնակցող անձի իրավահաջորդի կողմից.

4) բողոք ներկայացնելու ժամկետը վերականգնելու մասին միջնորդություն, եթե բողոքը ներկայացվել է սույն օրենսգրքի 204.34-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետի խախտմամբ.

5) բողոքը դատական ակտ կայացրած դատարանին ուղարկելու մասին ապացույց՝ բացառությամբ այն դեպքի, երբ բողոքը բերվում է վճռաբեկ դատարանի դատական ակտի դեմ.

6) բողոքը և կից փաստաթղթերի պատճենները գործին մասնակցող այլ անձանց ուղարկելու մասին ապացույցներ:

3. Սույն հոդվածի 2-րդ մասում նախատեսված, ինչպես նաև բողոք բերող անձի այլ միջնորդությունները կարող են ներկայացվել նաև բողոքում ներառվելու ձևով:»:

1. Мельников А.А. и др., Курс советского гражданского процессуального права. Том II. М., Изд-во «Наука», 1981, с. 317-318.

2. Томина А.П. Принцип состязательности на стадиях проверки судебных постановлений в гражданском процессе. Дис. ... к.ю.н. М., 2008, с. 140-141.

3. Ընդունվել է 17.06.1998թ.: Տե՛ս ՀՀՊՏ 1998.09.09/20(53):

4. ՀՀՊՏ 2007.12.26/66(590) Հոդ. 1330:

5. Борисов А.Б. Комментарий к гражданскому процессуальному кодексу РФ (постатейный). М., Книжный мир, 2009, с. 495.

6. Гражданский процесс. Учебник /Под. ред. В.А. Мусина, Н.А. Чечиной, Д.М. Чечота. М., «ПРОСПЕКТ», 1997, с. 368.

7. Жентель С.З., Никифоров А.В. Гражданский процесс:

Учебник. — 3-е изд. М., РИОР:ИНФРА-М, 2012, с. 365.

8. Ընդունվել է 27.12.1997թ.: Տե՛ս ՀՀՊՏ 1998.01.11/1:

9. ՀՀ սահմանադրական դատարանի 2010 թվականի մայիսի 25-ի թիվ ՍԴՈ-890 որոշումը (ՀՀՊՏ 2010.06.09/25(759) Հոդ. 612):

10. Рыжаков А.П., Комментарий к Арбитражному процессуальному кодексу Российской Федерации (постатейный)/ А.П. Рыжаков. — М.: Дело и Сервис, 2011, с. 424-425.

11. Гражданский процесс/ И.В. Решетникова, В.В. Янков. — 6-е изд., перераб. М., Норма: Инфра-М, 2012, с. 64.

12. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի «Միլանո» ՍՊԸ-ն և Մաքոպ Մոլեսայանն ընդդեմ Հայաստանի գործով 2008 թվականի հունիսի 17-ի վճիռը, կետ 88 (ՀՀՊՏ 2009.02.11/8(674)):

13. Арбитражный процесс: компендиум / отв. ред. В.В. Янков. М., Изд-во «Инфотропик Медиа», 2011, с. 314.